

МІСЦЕ УКРАЇНИ В АРХІТЕКТУРІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

14 травня 2010 року в рамках проведення Дня Європи в Україні у Житомирі відбувся інформаційно-навчальний семінар на тему: «Місце України в архітектурі європейської безпеки». Захід провів Інститут трансформації суспільства у співпраці з Бюро європейської інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України, Фондом Фрідріха Науманна за Свободу, Житомирською обласною державною адміністрацією, Житомирським державним університетом ім. Івана Франка, Житомирським центром євроатлантичної інтеграції.

Учасники заходу: керівники Бюро європейської інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України, Фонду Фрідріха Науманна за Свободу, Житомирської обласної державної адміністрації; представники районних державних адміністрацій та міських рад, професорсько-викладацький склад і студенти вищих навчальних закладів, директори та викладачі загальноосвітніх шкіл, засоби масової інформації Житомирської області.

Мета семінару – надання органам влади та освітянській спільноті Житомирської області сучасних знань про стан і перспективи відносин Україна – ЄС, різні моделі забезпечення національної безпеки України; визначення основних напрямів інформаційно-просвітницької діяльності місцевої влади та освітян Житомирщини для поширення серед регіональної громадськості об'єктивних знань про зовнішньополітичні пріоритети України.

Огляд заходу

Саух Петро Юрійович, ректор Житомирського державного університету ім. Івана Франка

– Що заважає нам жити по-європейськи? Насамперед, тотальна закомплексованість. Україну перетворили в закомплексованого підлітка, який боїться заявити про свої інтереси. Цей комплекс «другосортності» принижує Україну та українців. Здавалося б, країна, що має населення 46 млн. осіб, розвинуту ядерну енергетику, індустріальну базу, ракетний статус і вигідне геополітичне розташування, просто зобов'язана боротися за позицію щонайменше партнера світової «двадцятки». Але не вистачає добре продуманої, науково-обґрунтованої власної стратегії, яку б ми беззастережно мобілізували і реалізували.

Я сподіваюсь, що семінар, спираючись на досвід європейських демократій, додасть нам сил перейти від площини мрійливо-теоретичного розуміння зовнішніх пріоритетів України в площину конструктивного вибору, який вартий національної гідності.

Янченко Зінаїда Борисівна, начальник Головного управління економіки Житомирської обласної державної адміністрації

– Протягом 18 років незалежності України європейські лідери та керівники нашої держави неодноразово підтверджували бажання активно розвивати відносини з європейськими країнами. Сьогодні наміри України інтегруватися до ЄС залишаються незмінними, і в цьому напрямі проводиться відповідна робота.

1–5 березня 2010 р. в Брюсселі проходив 10-й раунд переговорів України та ЄС щодо створення зони вільної торгівлі. У рамках заходу було опрацьовано й обговорено проекти текстів нової Угоди Україна – ЄС за 10-ма напрямками співпраці. Можна констатувати, що зміцнення відносин Україна – ЄС не припиняється. 11-й раунд переговорів має відбутися 25–28 травня 2010 р. в Києві.

Вагомим сегментом реальної реалізації європейських намірів України є її регіональний аспект. Для того щоб реалізувати бажання вступити до Євросоюзу, необхідно, аби це стало ідеєю для всієї держави. А для цього потрібно, щоб всі регіони України володіли достатньою інформацією про зовнішню політику країни в напрямі Європи.

Гайке Дьорренберг, керівник Представництва Фонду Фрідріха Науманна за Свободу

– Фонд Фрідріха Науманна є одним із п'яти німецьких політичних фондів, представництва яких працюють в Україні. Ці фонди були створені після Другої світової війни для того, щоб розвивати демократію в Європі. Основні завдання фондів – інформування населення на різноманітні актуальні теми, зокрема щодо розвитку європейської демократичної системи. Німецька держава дає можливість поширення цієї інформації у співпраці з неурядовими організаціями України.

Фонд Науманна виступає за свободу людини та захист її прав, за приватну власність і правову державу. Одним із наших завдань є підтримка України в її прагненні інтегруватися в Європу. 12 травня 2010 року міністр закордонних справ України К. Грищенко підтвердив, що ваша країна продовжуватиме співпрацю з Європейським Союзом. Це для нас дуже важливо, бо двері до Європи залишаються відчиненими для України.

Відзначу також, що Вільна демократична партія Німеччини, яка утворила наш Фонд, – це єдина партія, що включила у свою програму на майбутнє входження України до Європейської спільноти. Сьогодні в ЄС вистачає багато внутрішніх проблем і питання розширення Європи не стоїть на порядку денному. Але ми маємо надію, що співпраця України з НАТО і ЄС буде й надалі поглиблюватися та розвиватися.

Соскін Олег Ігорович, директор Інституту трансформації суспільства, професор кафедри міжнародної економіки та підприємництва Національної академії України, керівник проекту зі створення центрів європейської та євроатлантичної інтеграції в регіонах України

– Протягом 17 останніх років Україна чітко визначила себе як центральноевропейська країна, яка хоче повернутися в лоно європейської цивілізації і відродити притаманні їй цінності, серед яких: права людини, держава

для людини, а не навпаки, свобода слова, свобода зібрань, приватна власність і народний капіталізм, основою якого є дрібна та середня національна буржуазія, місцеве самоврядування і передання прав та фінансових ресурсів на місця, сучасна високоякісна освіта протягом життя. Усе це є базовими цінностями, на яких будуються європейська та євроатлантична цивілізації. Ці принципи закріплені в українських законах, насамперед у Конституції України, Законі «Про основи національної безпеки», 6 та 8 стаття якого говорить, що метою України є вступ до ЄС та НАТО. 1 квітня 2009 року Україна отримала пропозицію щодо інтеграції до Альянсу і гарантію того, що нас туди готові прийняти. Відповідно була розроблена Річна національна програма Україна – НАТО на 2010 рік. Вона підписана Президентом і має виконуватися. Сьогодні і НАТО, і Євросоюз здійснили відповідні кроки назустріч процесу української інтеграції до цих структур. Тепер від української владної, інтелектуальної, політичної, фінансової еліт та їх єдності залежить, чи ми рухатимемося до НАТО і ЄС, чи будемо нейтральними, чи інтегруватимемося до ОДКБ та СНД, чи формуватимемо союзу державу Україна – Росія – Білорусь.

У здійсненні європейського та євроатлантичного співробітництва в Україні нині робиться акцент на відносинах із Європейським Союзом. ЄС – це сім'я демократичних, економічно розвинутих європейських країн, що спільно працюють для миру та процвітання. Населення ЄС налічує 501 мільйон людей (в Україні проживає 9% населення ЄС) і 27 країн-членів, де діє Шенгенська зона. В ЄС також входять Австрія, Швеція, Швейцарія, які мають «нейтральний» статус.

Вступ будь-якої країни в ЄС передбачає подання заяви, а далі вже потрібно виконувати Копенгагенські критерії – політичні та економічні. Договірна база України з Євросоюзом наразі перебуває на стадії оновлення, оскільки Угода про співпрацю Україна – ЄС закінчилася у 2008 р., а Угода про асоціацію не підписана. Тому наші відносини наразі будуються на річних програмах, і, як наслідок, Україна втрачає значні інвестиції й технічну допомогу. В той же час проходять раунди переговорів із ЄС для підготовки підписання Угоди про асоціацію, що зокрема передбачає формування відповідної політичної платформи (Україна має підтвердити політичний парламентаризм), здійснення реформи виборчої системи і місцевого самоврядування (передання влади на місця).

ЄС відкритий для співпраці, але для цього слід створити Міністерство європейської інтеграції, як це було зроблено в інших посткомуністичних країнах.

Кордон Микола Володимирович, завідувач кафедри історії України Житомирського державного університету ім. Івана Франка, директор Житомирського центру євроатлантичної інтеграції

– Ще на зорі незалежності України були визначені основні національні пріоритети її зовнішньої політики – це стратегічне партнерство з ЄС, США та Російською Федерацією. Найголовнішим сьогодні є інтеграція до Європейського Союзу. За даними соціологічних досліджень, 81% населення України підтримує європейський вектор української політики.

Основні мотиви прагнення нашої країни до ЄС – це долучення до європейських цінностей, залучення європейських інвестицій та посилення впливу на світовий розвиток. Наразі від ЄС Україна отримує 78% усіх інвестицій. У грудні 2008 року Євросоюз запропонував нам долучитися до ініціативи «Східне партнерство», яка сто-

сується 6 країн – України, Азербайджану, Грузії, Вірменії, Молдови та Білорусі. На реалізацію проекту «Східне партнерство» в бюджеті ЄС передбачено 600 млн. євро до 2013 року. Вигоди для України від участі у проекті – покращення можливостей для наших громадян подорожувати до ЄС за спрощеним режимом отримання віз і за значно нижчими цінами, а в майбутній перспективі – за безвізовим режимом; розширення ринку послуг та товарів; забезпечення енергетичної безпеки України.

Сергій Федорович Джердж, Голова Координаційної Ради Громадської Ліги Україна – НАТО

– Для того щоб говорити про інтеграційні наміри України, насамперед треба розуміти основні поняття, що використовуються у цій сфері, – зокрема такі, як національна безпека, нейтралітет, позаблоковість.

Нині керівництво нашої держави віддає перевагу позаблоковості країни. Але неможливо говорити про позаблоковість та нейтралітет і водночас здійснювати пролонгацію Договору про перебування Чорноморського флоту РФ в Криму до 2042 р. Це свідчить про недолугу політику сучасного керівництва країни. Нейтралітет країни не є мирним, а точніше, безтурботним життям суспільства, адже фінансові внески нейтральних країн на оборонні цілі досить великі. Наприклад, Швеція витрачає на оборону близько 7% ВВП. Але Україна чомусь не бере цього факту до уваги.

Серед усіх безпекових організацій саме НАТО ставить питання оборони та безпеки на перше місце і вирішує його не на декларативному рівні, а практично. Тому найкраща альтернатива для України в контексті захисту інтересів національної безпеки – це вступ до НАТО.

Третя альтернатива – вступ до ОДКБ. Сьогодні до цієї організації входить сім держав. Її основним завданням є унеможливити вступ до НАТО країн, які геополітично знаходяться в зоні інтересів Російської Федерації. Тим не менш усі країни – члени ОДКБ є партнерами НАТО.

Україна для вирішення питань національної безпеки має орієнтуватися на більш успішного партнера, якщо кінцевою метою нашої країни є економічне процвітання та колективна безпека.

Надія Олегівна Матвійчук-Соскіна, експерт Інституту трансформації суспільства

– Одним із основних пріоритетів України є інтеграція в європейський політичний, економічний, правовий та євроатлантичний безпековий простір. Тому сьогодні дуже велике значення має інформування регіональної громадськості щодо цілей і перспектив європейської та євроатлантичної інтеграції. Основними напрямками інформаційно-навчальної роботи повинні стати: проведення відкритих дебатів на телебаченні та радіо; навчання молодих фахівців із використанням ігрових форм і новітніх інформаційних технологій. За допомогою різноманітних європейських програм можливе залучення студентів із України, що передбачає стажування в європейських державах. Ці заходи, зорієнтовані передусім на молодь, принесуть відповідні результати на шляху України до європейського простору.

Після семінару були проведені дискусія та опитування громадської думки з питань геополітичного вибору України.

